

ბიბლიური სახელები და აღუზიები “ვეფხისტყაოსანში”

თვალს თუ გადავავლებთ ქართულ საერო ლიტერატურაში დამოწმებულ ბიბლიურ სახეებსა და პარადიგმებს (რომ აღარაფერი ვთქვათ სასულიერო მწერლობაზე), წარმოჩნდება, რომ ბიბლიური სწავლებანი, უაქტობრივად, იყო ძველი ქართველების სააზროვნო და სამეტყველო ენა, ცხოვრების წესის გამშაზღვრელი ცოდნა და სულის საზრდო, ლიტერატურისთვის კი – საყრდენი და საძირკველი.

“ქართლის ცხოვრება” ლაშა-გიორგის შესახებ თხრობისას ურია ხეთელის, ბერსაბესა და დავით წინასწარმეტყველის ამბავს იმოწმებს;

ჩახრუხაძე დავით სოსლანს მის დიდ სეხნის, დავით წინასწარმეტყველს ადარებს:

“დაასკვნეს ომი, წაუძღვა ლომი, დავით დავითის მობაძვებულად” (“ქება მეფისა თამარისი”);

იოანე შავთელი “აბდულმესიაში” განწმენდისა და სასწაულმოქმედი მადლის ნიმუშად სახარებისეული სილოამის ტბას იმოწმებს:

“გავსილო ამით, ჰგავ, სილოამით შეცოდებათა ბიწთა წარმრღვნელად”.

ქართული ლიტერატურა, არა მხოლოდ რუსთველის ეპოქაში, კომუნისტური ანტითეიზმის ხანამდე საზრდოობდა რელიგიურ-ფილოსოფიური საფუძვლით. დავით კლდიაშვილი თავის ჩიტირებია პერსონაჟ კირილე მიმინშვილსაც კი ცხოვრების მაგალითად სახარებისეულ ამბავს მოაშველიებინებს:

“შე კაცო, პეტრე მოციქულმა სამჯერ იუარა ქრისტეს მოწაფეობა, მაგრამ ამისთვის სამისილემბიოდ არ დასჯილა, ისევ საყვარელ მოწაფედ დარჩა და შენ ჩემით ერთი უსიამოვნება შეგემთხვა – ამას ვეღარ დამივიწყებ?! კაია, თუ გიყვარდე!” (“სამანიშვილის დედინაცვალი”).

ჩანს, ქრისტიანული სწავლებანი, წაკითხული თუ ტაძარში ქადაგებისას მოსმენილი, არ კარგავდა თავის ცხოველმყოფლობას XIX საუკუნეშიც კი. გიორგი მთაწმინდელის მოწმობით, საქართველო, ხომ, ის ქვეყანაა, რომელსაც გაქრისტიანების დღიდან აღარ გადაუხვევია ერთადერთი ჭეშმარიტი მრწამსიდან “არც მარჯვნივ და არც – მარცხნივ”.

ამიტომაც, არ უნდა იყოს შემთხვევითი, რომ “ვეფხისტყაოსანში” გვხვდება ბიბლიური სახელები და აღუზიები, ქრისტიანული შეხედულებანი და მსოფლმხედველობრივი პრინციპები, მიუხედავად იმისა, რომ პოემის პერსონაჟები მუსლიმანები არიან და მოქმედებაც ისლამურ ქვეწებში ხდება. ეს რუსთველის მრწამსის, სულის საზრდოს, განათლებისა და გემოვნების მიმანიშნებელია და ამით კიდევ ერთხელ დასტურდება, ბიბლიური სიბრძნე რამდენად ახლობელი იყო ჩვენი წინაპრებისთვის.

ქართულ სამეცნიერო ლიტერატურაში უამრავი გამოკვლევა ეძღვნება ბიბლიურ-ქრისტიანული მსოფლმხედველობის ანარეკლის კვლევას “ვეფხისტყაოსანში”. საყოველთაოდ ცნობილია ვიქტორ ნოზაძის, ზვიად გამშახურდიას, შალვა ნუცუბიძის, რევაზ სირაძის, რევაზ თვარაძის, ნოდარ ნათაძის, ზურაბ კიგნაძისა და სხვათა ნაშრომები.

ამჟამად მხოლოდ ბიბლიური სახელებსა თუ აღუზიებს შევეხებით, რომელთაც ზოგჯერ თვითონ ავტორი გადმოსცემს, ზოგჯერ კი მათი ამოკითხვა პერსონაჟების სიტყვებისა თუ საქციელის მიხედვით შეიძლება.

გთავაზობთ რამდენიმე მათგანს:

ადამი – განკაცებული მიწა

ადამი, როგორც დიდი მამა და პირველი კაცი, კაცობრიობის მეთაური, ყოველი ადამიანის წინაპარია და, შესაბამისად, ნებისმიერი კაცი მისი შთამომავალია.

“ებრაული სიტყვა ადამ, რომელიც საერთო ძირს აჩენს (ნიადაგის) აღმნიშვნელ სიტყვასთან ადამაჲ, დაბადების პირველ ორ თავში გვევლინება ერთდროულად ზოგად სახელად პირველებილი ადამიანური არსებისა (homo) სხვა ცოცხალ არსებათა საპირისპიროდ და მის საკუთარ სახელადც” (კიგნაძე 2012, 23).

“დაბადებაში” ლაპარაკია არა მხოლოდ ადამიანის, არამედ მთელი კაცობრიობის ისტორიაზეც. ამაზე მიუთითებს სახელი “ადამი”, რაც ნიშნავს “კაცს” სემიტური გაგებით, ტომთა მამამთავარი უკვე შეიცავს თავის თავში მთელ შთამომავლობას. იყი, შეიძლება ითქვას, არის “კოლექტიური პიროვნება” (ლექსიკონი 2009, 244).

ამიტომაც პოემაში ადამიანი ადამის შვილად მოიხსენიება. ავთანდილის მარტოობის აღნიშვნისას რუსთველი გვიაბობს:

“თუ ერთ კაცსა ვერა ნახავს, ვერას შვილსა ადამისსა.”

ადამის თვისებები გადადის მთელ მის შთამომავლობაზე. ჭამა კაცთა წესია, დარღი ადამიანს მადას უკარგავს, თუმცა საჭმლის გარეშე ვერავინ ძლებს. ამიტომაცაა, რომ ავთანდილის კაცობრივი ბუნების ასასახავად, მისი რეალისტური სახის შესაქმნელად, რუსთველი მას, მიმე ფიქრებით დამძიმებულსაც კი, ჭამას მოანდომებს:

“თუცა მხეც-ქმნილი ავთანდილ გულამოსკვნით და კვნესით-ა,

ეგრეცა ჭამა მოუნდის ადამის ტომთა წესითა.”

“რომელმან შექმნა სამყარო”, და “ჩვენ, კაცთა, მოგვცა ქვეყანა”, მანვე მიწის მტკრისაგან შექმნა კაციც, მსგავსი უფლისა:

“შექმნა ღმერთმან კაცი. ხატებად ღმრთისა შექმნა იგი (შეს. I, 27)... შექმნა უფალმან ღმერთმან კაცი მტუერისა მიმღებულმან ქუეყანისაგან” (შეს. II, 7).

“ვეფხისტყაოსანში” მრავალგზის გვხვდება ალუზიური დამოწმება ადამიანის შემნის ბიბლიური სწავლებისა, რომ კაცი ღმრთისაგან არის დაბადებული, ხშირად მოიხსენიება ადამიანი, როგორც “ღმრთისაგან დანაბადი”.

როსტევანის მიერ ტარიელის საძებნელად წარგზავნილი რაინდების შესახებ, რომელთაც ტარიელის კვალს ვერ მიაგნეს, ავტორი ამბობს:

“ვერცა თუ ნახეს მნახველი ღმრთისაგან დანაბადია”.

ვეზირები თინათინის შესახებ ამბობენ:

“თუცა ქალია, ხელმწიფებ მართ ღმრთისა დანაბადია.”

ავთანდილი თინათინს მიმართავს:

“შზეო, რათგან ღმერთმან მზედ დაგბადა...”

როსტევანი “შესაქმეს” იმოწმებს. უფალს ადამიანის დამბადებლად მოიაზრებს და თანაც უფალთან ოლამური ერთობის განცდას გამოხატავს, რაც მარადიულად მასთან ყოფნას, მისი ნებისმიერი ქმედების საკუთარ თავზე გადმოტანას გულისხმობს:

“იგივეა მხენელი ჩემი, ვინცა მიწა გამოკეთა” (118 – 6. ნათაძის გამოცემა, თბ. 1986) და ამით თავს ადამთან აიგივებს, ისე კი არ ლაპარაკობს, როგორც ადამის რომელიმე შთამომავალი, არამედ პირველ პირში, როგორც ადამი, უშუალოდ რომ ეხებოდა უფლის ხელი, როსტევანი ადამადა გარდასახული.

ავთანდილიც საკუთარ თავს “ცუდ მიწას” (ანუ უფლის მიერ შექმნილ, მაგრამ ცოდვებით დამბიძებულ და, შესაბამისად, “უხარისხოდ” გადაქცეულ მიწას) უწოდებს ვაჭრებთან საუბრისას, როდესაც ისინი გადარჩენისათვის ემადლიერებიან. ამით თავმდაბლობასა და ამსოფლად სწორად ცხოვრების სურვილს ამჟღავნებს. ”წმ. მამების სწავლებით, როდესაც ადამიანი მიწას ამუშავებს, საკუთარ თავს იხვეწს და იუმჯობესებს, რადგან მიწისგანაა შექმნილი” (შჩედროვიცი 2001, 51).

არაბი რაინდი გამოხატავს რწმენასაც, რომ ადამიანი, ღმრთის შეწევნის გარეშე, უძლური და უძრეოა:

“ღმერთმან სულსა ეგოდენსა თქვენ გათნია სისხლი თქვენი.

მე, გლახ, რა ვარ, მიწა ცუდი, თავით ჩემით რამცა ვქმენი?..”

ავთანდილი ამ სიტყვებით ვაჭრებზეც საოცარ ზეგავლენას ახდენს.

“მართ დაბადებით...” – თოანე ნათლისმცემელი

რუსთველი “ტურფად სახსენებელ” ტარიელს ასახავს, როგორც შინაგანად თუ გარეგნულად სწორუპოვარს:

“ჯერთ მისი მსგავსი შვენება კაცთაგან უნახავია.”

მისი შემსედვარე ხატაელი მმები ბრმავდებიან და პგონიათ, რომ მზე ჩამოსულა დედმიწაზე:

“უჭვრიტეთ, მისთა ელვათა შუქნი ძლივ გავიცადენით;

ვთქვით თუ: “მზეაო ქვეყანად, ნუ ვეუბნებით ცად ენით!”

ავთანდილის თქმით კი, ვისაც უნახავს ტარიელი, მასთან შედარებით აღარაფერი მოეწონება:

“მისსა მნახავსა ნახული აღარა მოეწონების”.

პროლოგში პოემის მთავარ გმირს რომ გვაცნობს ავტორი, მას ასე გვიხასიათებს:

“მისებრი მართ დაბადებით ვინმცა ყოფილა შობილი!”

მკვლევართა ნაწილის აზრით, ამ სტრიქონით პოეტს იმის თქმა უნდა, რომ ტარიელი შობიდანვე განსაკუთრებული და გამორჩეული იყო.

ვფიქრობთ, სიტყვა “დაბადება” ამ კონტექსტში “შესაქმეს” ნიშნავს. საგულისხმოა, რომ ძველი ქართველები წმ. მოსე წინასწარმეტყველის პირველ წიგნს “შესაქმეს” ძალიან იშვიათად უწოდებდნენ. გაცილებით მეტჯერ გვკვდება “დაბადება” ისევე, როგორც “დავითი” ბევრად ხშირია, ვიდრე – “ფსალმუნნი”.

პოემის ავტორი ტარიელს ყველა დაბადებულ ადამიანზე უპირატესად წარმოგვიდგენს, რითაც მის განსაკუთრებულობას, აღმატებულობასა და გამორჩეულობას გამოკვეთს.

თავის მთავარ გმირებზე პოეტი სხვაგანაც ამბობს:

“ვიმოწმებ ღმერთსა ცხოველსა, მათებრი არვინ შობილა.”

ვფიქრობთ, ეს “სახარების” აღუზიაა, რადგან სწორედ ამგვარად ახასიათებს მაცხოვარი იოანე ნათლისმცემელს:

“არა აღდგომილ არს ნაშობთაგანი დედათა უფროის იოვანეს ნათლისმცემელისა” (მათე 11, 11).

რუსთველი გამორჩეული ადამიანის შესაქებად მაცხოვრისეულ სიტყვებს იყენებს, თუმცა ამით იმის თქმა კი არ სურს, რომ იოანე ნათლისმცემლის მსგავს პიროვნებას (წმინდანსა და წინასწარმეტყველს) ახასიათებს, არამედ “სახარებიდან” მომდინარე ფრაზით, უფლის მიბაძვით, აღუზიურად წარმოაჩენს ტარიელის განსაკუთრებულ ღირსებებს.

იმის სათქმელად, რომ ტარიელის მსგავსი არავინ ყოფილა კაცობრიობის ისტორიაში, რუსთველის გონიერებიც ნებსით თუ უნებლიერ წამოტკიცილება სახარებისული ფრაზა.

გაბაონი

ტარიელი ამბობს ნესტანზე:

“მუნ იზრდებოდის ტანითა, გაბაონს განაზარდითა.”

გაბაონი შემთხვევით არ უნდა იყოს ნახსენები პერსონაჟის მიერ, რადგან პოემასთან პარალელების გავლება ხერხდება.

ვფიქრობთ, ტარიელი სამეფო ქალაქის სიმბოლოდ იყენებს გაბაონს, რადგანაც იგი “ქანანელთა დიდი სამეფო ქალაქი იყო” (ენციკლოპედია 1990, 167). ნესტანიც ასეთივე დიდ სამეფო ქალაქში იზრდებოდა.

გარდა ამისა, ცნობილია, რომ “გაბაონელნი წარმოიშვნენ ისრაელიანთა და ამორეველთაგან... ისრაელი დაისაჯა საულის მიერ გაბაონელთა ცუდად მოპყრობის გამო” (ლექსიკონი I, 2009, 60). ინდოეთის ძლევამთხოვით სახელმწიფოც ფარსადანისა და სარიდანის ხალხის გაერთიანება იყო; და ინდოეთიც დაისაჯა მეფის არასწორი საქციელის, ტარიელთან (როგორც ინდოელთა ერთი სამეფოს უფლისწულთან) არასწორი მოპყრობის გამო.

შესაძლებლად მიგვაჩნია, გაბაონს სხვა დატვირთვაც პქონდეს. – ეს ქალაქი ერთ ცოდვასთანაც ასოცირდება, კერძოდ, აქ იოაბმა ღალატით მოკლა თავისი ძმა, ამესა.

მეორე მეფეთა გადმოგცემს, რომ იოაბმა საქეფოდ და დროის გასატარებლად მოიწვია ძმა. მოსული ამესა ღიმილით მოკითხა: “შშვიდობით ხარ, ძმაო?” და ხელი მოხვია, ვითომ საკოცენტოად. ამესას საფრთხე არ უგრძნია, მიენდო ძმას. მან კი უბეში ჩასცა ხმალი და მეყსეულად მოკლა. ამის შემდეგ იოაბმა ამესას ხალხის მეთაური გახდა (ის. II მეფ. 20, 8 – 13).

ტარიელიც მიპარვით, ღალატით, “უსისხლოდ” კლავს ხვარაზმშას, რომელიც, ინდოეთში სიძედ და მეფედ მოპატიუბული, დიდი ზარ-ზემით მიღების შემდეგ, ამესას მსგავსად, მასპინძელთა მხრიდან საერთოდ არ მოელის ღალატის. ტარიელის მიზანიც ხვარაზმშასთვის სამეფო ტახტის წართმება.

თუმცა, ცხადია, ეს ორი ამბავი განსხვავდება კიდეც: ტარიელი და სპარსი უფლისწული ძმები არ არიან და თანაც ინდოელი რაინდის უპირველესი მიზანი სამშობლოს კეთილდღეობაზე ზრუნვაა და არა – იოაბმა მსგავსად, ძალაუფლების მოპოვება და სამეფო ტახტის ხელში უკანონოდ ჩაგდება

ნინეველები

იონა წინასწარმეტყველი, უფლის ბრძანებით, სინანულს ქადაგებდა ნინევიაში. ამ ქალაქის მცხოვრებლებმა, დღიდმა თუ პატარამ, ძაბა შეიმოსეს, მეფე ნაცარში ჩაჯდა და ბრძანა, კაცებსაც და პირუტყვებსაც ემარხულათ. კაცომიყვარე უფალმა დაუფასა ნინეველებს ასეთი საქციელი – მათი ქალაქი ღმრთის რისხვასა და განადგურებას გადაურჩა. ამიტომაც ნინევია ჭეშმარიტი სინანულით გადარჩენის სიმბოლოდ იქცა (იხ. იონა 1, 2 – 3, 10).

მასარებლები შენიშვნავები:

“კაცნი იგი ნინეველი აღდგენ სასჯელსა მას ნათესავისა ამის თანა და დასჯიდენ მათ, რამეთუ შეინანეს ქადაგებასა მას იონაისა” (მათე 12, 41; ლუკა 11, 32).

“ნეტარი იერონიმე, მიმოიხილავს რა იონას წიგნში გადმოცემულს, ამბობს:

“იონა, ზღვის ჩაცხრობის მიზნით გემიდან გადაგდებული, წინასახე მაცხოვრის ვნებებისა, მსოფლიოს მოუწოდებს სინანულისკენ და ნინევის სიმბოლოთი მონანულთ ხსნას ჰპირდება” (ენციკლოპედია 1990, 354).

საყურადღებოა ნაცრის დაყრა და ნაცარში ჩაჯდომაც. “ნაცარი (რომელსაც ენაცვლება მტკერი, ფერფლი, მიწა, ნატამალი) სიმბოლურად ადამიანის ცოდვებისა და შებილწვის სიმბოლოა. “სიბრძნეში” ცოდვილის გული სოლომონ ბრძნის მიერ შედარებულია ფერფლთან, ხოლო მისი ცხოვრება – ჭუჭყსა და სიბილწესთან (15, 10).

მონანიებისა და ცოდვათაგან განწმენდის მიზნით ადამიანები აღიარებენ, რომ მტკერი და ნაცარი არიან მხოლოდ, ნაცარში სხდებიან (იობი 42, 6; იონა 3, 6) ან თავზე იყრიან ნაცარს (იეზ. 27, 39). ისრაელიანები ამას საიკვდილო საფრთხისასაც სჩადიოდნენ, რათა გაეხსენებინათ, რომ ადამიანი მიწაა და მიწად მიქცევა (იხ. შეს. 3, 19) და საკუთარი უძლურება, ფერფლთან გათანაბრება, თავმდაბლობა და უსიტყვო აღსარება თუ უფლის მორჩილება გამოეხატათ” (ლექსიკონი 1998, 775).

საგულისხმოა, რომ პირველად სეითი სთავაზობს ადამს, სამოთხის ნაყოფის მოსაპოვებლად თავზე მტკერის დაყრითა და ტირილით ითხოვოს უფლის წყალობა:

“მითხარ მე და მივიდე წინაშე სამოთხესა მას და გარდავისხა მტუერი თავსა ჩემსა და ვტიროდი და ისმინოს ჩემი ხოლო თუ ღმერთმან” (ადამის ცხოვრება 2003, 40).

ადამიც მასა და ევას სწორედ მტკერის დაყრითა და ტირილით ურჩევს უფლის წინაშე წარდომას, რათა მან “წყალობა ყოს მათ ზედა” (ადამის ცხოვრება 2003, 43).

რუსთველი სწორედ სიმბოლურად ახსენებს ნინევიას, როდესაც საიკვდილო საფრთხის წინაშე მდგომარე და მონანულ ხატაელებს ნინეველებს ადარებს – ისინიც ნაცარს იყრიან თავზე, რომ ღვთის რისხვა და უფლის მიერ მათი სახელმწიფოს ნაცარ-მტკრად გადაქცევის საფრთხე აირიდონ:

“კაცი ცრემლითა შეინდობს, თუ ცოდვა მას თანაც არსა,
ვით ნინეველნი, ისხმიდეს თავსა მტკერსა და ნაცარსა,
ამით დაეხსნებს რისხვასა, ზეცით მოსრულსა, ნაცარსა,
წალმავე წაგრეხს სოფელი კვლა მისგან უკუნაცარსა.”

რუსთველის მიერ გამოყენებული (ალბათ, მის მიერვე შექმნილი) სიტყვა “უკუნაცარი”, როგორც ნაცრის ანტონიმი, ვფიქრობთ, აღდგენის, გაცოცხლების, პირველსახის დაბრუნების მიმანიშნებელია.

პოეტი შეგვახსენებს, რომ ჭეშმარიტი სინანული ადამიანს ზეცის რისხისა და ნაცარტუტად გადაქცევისგან დაიცავს, სოფლის ხრიკების გამო ცოდვებით “შესვრილ-შენაცრულ” სულს განუწმენდს და კვლავ უფალს დაუბრუნებს, ანუ, პოეტის თქმით, წაღმა შემოატრიალებს კაცის ბედს, ნაცარს უკუნაცრად – დანაცრების წინასახედ აღადგენს.

ურია ლევი

“შენ თუ უშმაგო მგონიხარ, ვარმცა ურია მე ლევი!” – ეუბნება ვეზირს განრისხებული როსტევანი, როდესაც იგი ხელმეორედ შეჰკადრებს ავთანდილის წასვლის ამბავს, მიუხედავად იმისა, რომ პირველად რომ უთხრა, ცუდი ამბის გაგონებით გამწარებულმა მეფემ სკამი ესროლა.

როსტევანი გაოცებულია ვეზირის ასეთი უგუნურებით და საკუთარ თავს “ურია ლევს” უწოდებს, თუ ასეთი წინდაუხედაობის გამო არ დასჯის მას.

ლევი იაკობისა და ლევას მესამე ვაჟია, რომლის შთამომავლნი – ლევიტელები, დადგენილნი იყენენ მღვდლებად და მღვდლმთავრებად (ნეშტ. 15, 2; რიცხვ. 3, 6), თუმცა ხალხის სწორი გზით ტარების ნაცვლად, ჯვარს აცეს ქრისტე – პილატეს შეთავაზებისას გასაოცარი უგუნურება გამოიჩინეს და ხალხს ბარაბა აარჩევინეს, ყაჩალი და კაცის მკვლელი მართალ, უდანაშაულო ადამიანზე (თუნდაც უფალი მხოლოდ კაცი ყოფილიყო) წინ დააყენეს შურით დაბრმავებულებმა, და “პილატე საჯა თხოვისაებრ მათისა” (ლუკა 23, 24).

ვფიქრობთ, რუსთველი უგუნურების სიმბოლოდ გაიაზრებს ლევის შთამომავალ ებრაელებს, ანუ ქართულად – ურიებს.

კაქნი და სალა

“წიგნი და კიდე რიდისა იცნა და გა-ცა-შალა მან,
პირსა დაიდვა, დაეცა, ვარდმან ფერითა მკრთალამან,
სულნი გაიქცეს, მოდრიკა თავი გიშრისა ტალამან,

მისი ვერ გასძლნეს პატიუნი ვერ კაენ, ვერცა სალამან.” – ამბობს რუსთველი უამრავი ტკივილის გადამტან, ამჟამად კი სიხარულით ელდანაცემ ტარიელზე, ავთანდილი ნესტანის წერილს მოულოდნელად და გაუფრთხილებლად რომ აჩვენებს.

კაქნი, აბელის მკვლელობის შემდეგ, შეშინებული და დამფრთხალი, ტყე-ტყე დაეხეტებოდა და, ფაქტობრივად, განადირდა (მჩედროვიცკი 2001, 75), იგულისხმება, რომ ბევრი ტანჯვა და განსაცდელიც გადაიტანა. ასეთივე “მხეცთა თანა მოარული, ფერნამკრთალი” და “მხეცქმნილია” ტარიელიც.

სალა, ებერის მამა და ებრაელთა წინაპარია (ლუკა 3, 35). მისი სახელი ებრაულად ნიშნავს შთამომავალს (ენციკლოპედია 1990, 615). ჩვენთვის უცნობია რაიმე მისი ცხოვრების სიმბიმისა თუ სიიოლის შესახებ. ამიტომ, ვფიქრობთ, ამ შედარებით პოეტის სათქმელია, რომ ტარიელის მსგავსი უბედურება კაცთა მოდგმიდან (ადამსა თუ ართაქსადის, სალას პაპის, შთამომავალთაგან) არავის გადაუტანია: არც უბედურსა და არც – ჩვეულებრივი ბედისას.

თობი

ცხოვრებისაგან დაღლილი და გაწამებული ტარიელი ავთანდილთან საუბრისას თავისი გაჩენის დღეს წყველის:

“ვა, კრულია დღემცა იგი, მე მივეცი ამირბარსა!”

ამით იგი იობის ცოდვის იმეორებს, რადგან ჩასახის დამისა და გაჩენის დღის დაწყევლა იობ მრავალვნებულის ცოდვადაა ცნობილი. კერძოდ, იობს სამი მეგობარი ესტუმრაა და შვიდი დღის განმავლობაში უსიტყვოდ შესცეკროდნენ ტირილითა და თანაგრძნობით. როდესაც მათ მწუხარების ნიშან ზედა ტანსაცმელი შემოიხის, იობმა ვეღარ გაუძლო, აღალო ბაგენი და აღმოხდა:

“წარწყმდინ დღე იგი, რომელსა მე ვიშევ და დამე იგი, რომელსა თქუეს, ვითარმედ: წული არს” (იობი 3, 3).

ტარიელმაც მეგობრების: ავთანდილისა და ასმათის – უსიტყვო თანაგრძნობისა და ცრემლების შემდეგ დაჩივლა (ტარიელი ისე ყვება მთელ თავის თავგადასავალს, რომ ავთანდილი ერთი სიტყვითაც კი არ ერთვება თხრობაში) – ამ დეტალითაც იობის აშავს ჰგავს რუსთველის მონათხრობი.

გარდა ამისა, იობი მეუღლეს კამათისას, ქმარს ღმრთის გმობას რომ ურჩევს და ამ გზით სიკვდილის მოახლოებას (“აწ თქუ ნურაი სიტყუა უფლისა მიმართ და მოპკუდე” – იობი 2, 10), აუხსნის, რომ ასეთი აზრი უგუნურს შეეფერება და რიტორიკულად ეკითხება:

“უკუეთუ კეთილი იგი მოვიდეთ ხელისაგან უფლისა, ბოროტი ესე ვერ მოვითმინოთა?” (იობი 2, 11).

თინათინის მონატრებით დანაღვლიანებული ავთანდილიც თავის გასამხნევებლად ანალოგიურად “მოსთქმიდის ტირილით ცრემლისა დასაღვაროთა”:

“არ დავთმოთ, რა ვქმნათ, სევდასა, მითხარ, რა მოუგვაროთა?

თუ ლხინი გვინდა ღმრთისაგან, ჭირნიცა შევიწყნაროთა”.

და იობის მსგავსად ცდილობს, ამქვეყნიური დაბრკოლებები და ეშმასგან მოვლენილი სატანჯველი აიტანოს:

“კვლა იტყვის: “გულო, რაზომცა გაქვს სიკვდილისა წადება,

სჯობს სიცოცხლისა გაძლება, მისთვის თავისა დადება".

ზოგჯერ ადამიანს ჭირიც წვდება, ცხოვრება ია-ვარდით მოფენილი როდია, თუმცა მოწყალე უფალმა ნებისმიერ მოკვდავზე უკეთ იცის, მისთვის რა არის უმჯობესი. რუსთველი ამიტომაც გვასწავლის, მივენდოთ საღმრთო განგებას, ყოველივე მისგან მოვლენილი (სიკეთე თუ განსაცდელი, კარგი თუ ცუდი) უდრტვინველად, სიმშვიდითა და მორჩილებით მივიღოთ, უფალთან ერთობით გადავიტანოთ ბედნიერებაცა და უბედურებაც. ამისთვის კი იგი ალუზიურად იყენებს იობ მრავალვებულის წიგნს.

მოციქულები

"ვეფხისტყაოსანში" მოციქულები რამდენჯერმე არიან ნახსენები. ავთანდილი მათ სიყვარულის მქადაგებლებად მოიხსენიებს ანდერში და მათს სწავლებას იმოწმებს სიყვარულის გამაკეთილშობილებელ და ამმაღლებელ ძალასთან დაკავშირებით. რაინდი შენიშნავს, რომ მოციქულთა ნაქადაგები სიბრძნის გასაგებად აუცილებელია გონების დაძაბვა და დაკვირვებით გააზრება:

"წაგიგითხავს, სიყვარულსა მოციქულნი რაგვარ წერენ,

ვით იტყვაინ, ვით აქებენ, ცან, ცნობანი მიაფერენ!"

გარდა სიყვარულისა, მოციქულები შიშთანაც ასოცირდებიან. როდესაც ვეზირი მოციქულობს როსტევნათან ავთანდილის წასკლასთან დაგავშირებით და თვალისწინებს, რამდენად ძვირად შეიძლება დაუჯდეს ასეთი ამბის თქმა მეფისთვის, საუბრისას შენიშნავს:

"მეშინიან, თუცა შიშსა მოციქული არ დარიდობს."

როგორც ჩანს, რუსთველი იმ შიშზე მიგვანიშნებს, რომელიც ბარიერად უჩნდებოდა ყველა პირველქრისტიანსა და, მით უმეტეს, ღმრთის სიტყვის მქადაგებელს. თუმცა მოციქულებმა ეს შიში გადალახეს, მათი უმრავლესობა სიკვდილით დასავალს, მაგრამ ქრისტეს რჯულზე უარი ვერ ათქმევინეს. მათი მაგალითით იძლიერებს თავს სოგრატიც.

ავთანდილის მეკობრებთან შებრძოლების ასახვისას, რაინდმა რომ შეისმინა ცოცხლად დარჩენილი მეკობრეების სათხოვარი და არ დახოცა ისინი, რუსთველი თავისი შეხედულების დასტურად იმოწმებს კიდეც მოციქულთა სწავლებას:

"მართლად იტყვის მოციქული, "შიში შეიქმს სიყვარულსა."

"რაცა ვის რა ბედმან მისცეს"...

სტროფით: "რაცა ვის რა ბედმან მისცეს" ... რუსთველი უფლისგან დაწესებული ბედის მორჩილებასა და დაკისრებული მოვალეობის პირნათლად შესრულებას გვიქადაგებს:

"რაცა ვისცა ბედმან მისცეს, დასჯერდეს და მას უბნობდეს:

მუშა მიწყვივ მუშაკობდეს, მეომარი გულოვნობდეს;

კვლა მიჯნურსა მიჯნურობა უყვარდეს და გამოსცნობდეს,

არცა ვისგან დაიწუნოს, არცა სხვასა უწუნობდეს."

ვფიქრობთ, პოეტი ალუზიურად იმოწმებს პავლე მოციქულის დამოძღვრას: "კაცად-კაცადი რომლითაცა იჩინა, მძანო, მას ზედაცა ეგნ ღმრთისა მიერ" (I კორ. 7, 24).

ვახტანგ მეექეს ამ სტროფისთვის დართულ კომენტარში აღნიშნავს, რომ შოთა ახალი აღთქმიდან მომდინარე სწავლებას ეყრდნობა, კერძოდ: "როგორც იოვანე ნათლისმცემელი ბრძანებს, „კმა გეყავნ როჭიკი თქვენიო" (როჭიკი ჯამაგირსა ჰქვიან) და პავლეც იტყვის, "ნურა-რასა უფროსა განწესებულისა თქვენისა იქი", ის მოუყვანია, ვისაც რა მოგცესთ, იმას დასჯერდით" (ვახტანგ VI 1975, სუბტერნი).

მეფე-პოეტი ზუსტად იმოწმებს იოვანე ნათლისმცემლის სახარებისეულ სწავლებას: "კმა გეყავნ როჭიკი თქვენი" (ლუკა 3, 14), ხოლო მეორე ციტატის წყაროდ შესაძლებლად მიგვაჩნია ჩაითვალოს პავლე მოციქულის ეპისტოლე I კორინთელთა მიმართ (თავები მე-6, მე-7, რომლებშიც მოციქულთა თავი გვასწავლის, დავემორჩილოთ უფლისაგან განწესებულს და შესაბამისად ვომუშაკოთ).

კაცი ვარ, ადამიანი

ავთანდილი უცხოს დანახვით შეშინებულ და ტარიელისთვის საშველად მხმობელ ასმათს უუბნება:

“...სულე! რამც გიყავ? კაცი ვარ, ადამიანი!

... არას გიზამ, ნუ გეშის, ნუ ჰყივი აგრე ხმიანი”.

რუსთველი ავთანდილის სიტყვებით შეგვახსენებს, რომ სხვადასხვა ცნებებია “კაცი – კაცობა” და “ადამიანი – ადამიანობა”.

კაცი უფლის ხატი და მსგავსია, შესაქმის თანახმად, რადგან კაცად მოიხსენიებს უფალი ადამ-კადმონს, ანუ პირველქმნილ კაცს, უძინვ ადამს (შჩედროვიცკი 2001, 55).

ადამიანი, ანუ ადამის შთამომავალი, ადამ-აფარის, ანუ დაცემული კაცის (შჩედროვიცკი 2001, 55), შთამომავალია, რომელიც იმექვიდრებს სამოთხიდან გამოძევებული წინაპრის ცოდვას და მარადიულად ცდილობს, განიწმინდოს, საკუთარ თავში ჩაკლას ძველი კაცი და ახალ კაცს – იქსოს დაქმსგავსოს.

როგორც ცნობილია, ამ ფრაზის აღუზიაა ილია ჭავჭავაძის მოთხოვის სათაური “კაცია-ადამიანი?!?” მწერალი ამ რიტორიკული შეკითხვით მიგვანიშნებდა, რომ ავთანდილი და მისნაირები კაცები არიან, ხოლო ლუარსაბი და მისებრნი – არა.

ზიარება

ტარიელი ხატაელებს წერილით მიმართავს და ურჩევს, ხარკი ძველებურად უხადონ ინდოეთს, წინააღმდეგ შემთხვევაში ომით ემუქრება. ამირსპასალარი მიანიშნებს, რომ ასეთ შემთხვევაში საკუთარი სისხლის “დალევა” მოუწევთ, რადგან, ცხადია, ბრძოლას სისხლის ღვრა მოჰყვება. ტარიელი სისხლის სმას ზიარებას უწოდებს:

“თქვენ თუ არ მოხვალთ, ჩვენ მოვალთ, ზედა არ მოგეპარებით.

სჯობს, რომე გვნახნეთ, თავისა სისხლთა ნუ ეზიარებით”.

ჩვენი აზრით, რუსთაველი თავის პერსონაჟს ამ კონტექსტში სიტყვას “ეზიარებით” სახარებისეული ფრაზის ზეგავლენით ათქვეინებს. ყოველი ქრისტიანისთვის ცნობილია, რომ ზიარების საიდუმლო იესომ თავისი სისხლის ფასად დააწესა, მორწმუნეთათვის ცოდვების მისატევებლად, როდესაც დიდ ხუთშაბათს საიდუმლო სერობისას ბრძანა:

“სუთ ამისგან ყოველთა. ესე არს სისხლი ჩემი ახლისა აღთქემისაი, მრავალთათვის დათხეული მისატევებელად ცოდვათა” (მათე 26, 27-28).

ტარიელის მუქარა გულისხმობს, რომ ხატაელები ხარკის გადაუხდელობით სცოდავენ და თავისი ცოდვების გამოსყიდვა საკუთარი სისხლის ფასად მოუწევთ, რადგან ინდოელები გულმოწყვლებას აღარ გამოიჩინენ.

სიძე და აღდგომა

ტარიელი ხვარაზმშას საქორწინოდ მოსვლის ამბავს ისე უამბობს აგთანდილს, როგორც რაიმეს გადმოსცემდა ქრისტიანულად მოაზროვნე ადამიანი და არა – მუსლიმანი.

ცხადია, რომ ამგვარად აზროვნებს არა ინდოელი ჭაბუკი, არამედ ქართველი პოეტი – მისთვის წითელი ფერი აღდგომასთან ასოცირდება, რადგან მაცხოვრის ჯვარცმას, მისი სისხლის დაღვრასა და კვერცხის წითლად შეღებვას უკავშირდება.

სასიძოს კი მოიხსენიებს უფლის ერთ-ერთი ყველაზე გავრცელებული სახელით – სიძე:

“მოედანს დავდგი კარვები წითლისა ატლასებისა.

მოვიდა სიძე, გარდახდა, დღე ჰგვანდა, არს აღვსებისა.”

(არსებობს ამ სტრიქონის სხვა იკითხვისიც – “არ აღვსებისა”. თუმცა საკითხი, თუ როგორი წაკითხვაა სწორი: ეს დღე ჰგვანდა თუ არა აღდგომას, ამჟამად სცილდება ჩვენი კვლევის სფეროს.

შევნიშნავთ, რომ ამ ეპიზოდის შესახებ ქართულ სამეცნიერო ლიტერატურაში უამრავი გამოკვლევა არსებობს. ჩვენთვის ამბად მნიშვნელოვნია მხოლოდ, რომ ტარიელი იხსენებს აღდგომას, ანუ აღვსებას, და მას წითელ ფერს უკავშირდებს).

მოვლენების განვითარებას თუ გავითვალისწინებთ: სასიძოს, ანუ უფლისწულის, მოკვლა, რომლის ბრალსაც ისევე ვერ ვიპოვით, როგორც ვერ უპოვა ბრალულობა პილატემ იქსო – უფლის მხოლოდმობილ ძეს (“არარაი ვპოე ბრალი კაცისა ამის თანა.”) – ლუკა 23, 14) და უდანაშაულო კაცის, ერთგვარი განტევების ვაცის, სისხლის დაღვრა, რუსთველის მიერ ნახსენები “აღდგომისა” და “სიძის” ზეგავლენით, მკითხველისთვისაც წითელ პარასკევა და მაცხოვრის – უდანაშაულო მსხვერპლის ჯვარცმასთან ასოცირდება.

პილატე და “ხელდაუბანელნი”

პილატე საკუთარი დანაშაულის სხვისთვის გადაბრალებისა და ცოდვის ჩამორეცხვის მიზნით ხელთა დაბანის სიმბოლოა. თუმცა მან გასცა უფლის ჯვარცმის ბრძანება, მისი სისხლი ხალხს გადაბრალა, რადგან იქსოს ნაცვლად ბარაბას განთავისუფლება სთხოვეს:

“დაიბანა ხელნი წინაშე ერისა მის და თქუა: უბრალო ვარ მე სისხლისაგან მაგისისა, თქუებ იხილეთ” (მათე 27, 24).

ერმა კი თავის თავზე აიღო მაცხოვრის სისხლი და მიუგო:

“სისხლი მაგისი ჩუებ ზედა და შვილთა ჩუენთა ზედა” (მათე 27, 24).

ამით შეიქმნა დანაშაულის ტვირთვებისა და სხვათათვის გადაბრალების პარადიგმები.

ფარსადან მეუე პილატესავით იქცევა, ხელს იბანს, როდესაც ხვარაზმშას მკვლელობაში თავს სრულიად უდანაშაულოდ მიიჩნევს, ტარიელს ისე საყველურობს, თითქოს არ იცოდა მისი და ნესტანის სიყვარულის ამბავი:

“ხვარაზმშას სისხლი უბრალო სახლად რად დამადებინე?

თუ ჩემი ქალი გინდოლა, რად არა შემაგებინე?”

როსტევანი საპირისპიროდ იქცევა, არ გურბის პასუხისმგებლობას და მზადაა, სახარებისეული ადამიანებივით თვითონ იტვირთოს ვეზირის სისხლი, რადგან იგი დამნაშავედ მიაჩნია”:

“შენ თუ მოგკლა, სისხლნი შენნი ჩემმან ქვდმან მიიქცინეს”.

დაღლილი და გაწამებული ავთანდილიც, თუ ვეღარ გაუძლებს ამქვეყნიურ სატანჯველს, შესაძლო თვითმკვლელობის ცოდვას საკუთარ თავზე იღებს:

“ერთი ორთა მგონებელი, ვარ საქმესა წარსაწყმედსა,

მოვკვდე, თავი არ მეწყალვის, სისხლი ჩემი ჩემსა ქედსა!”

ეშმა – დაცემული ანგელოზი და ადამიანის მტერი

“ვეფხისტყაოსანშიც” ისევე, როგორც მთელ ქრისტიანულ კულტურაში, ეშმა ყოველგვარი ბოროტების, სიცუდისა და სიბილწის მიზეზია. ჩენი ყურადღება მიიღორო როსტევანის ნათქამმა უცხო მოყმის შესახებ:

“ვნახე რამე ეშმაკისა სიცუდე და სიბილწეო,

ჩემად მტერად წამოსრული, გარდმოჭრილი ზეცით ზეო.”

პერსონაჟის ამ სიტყვებით რუსთველი აღუზიურად გულისხმობს, რომ ეშმა დაცემული ანგელოზია, ზეციდან გამოძევებული, ანუ გარდმოჭრილი, და კაცობრიობის დაუძინებელი მტერი.

არაბეთის მეუე ეშმას პირად მტრად მიიჩნევს (“ჩემად მტერად წამოსრული”), რაც დაამახასიათებელია შუა საუკუნეებში მიღებული ოლამური მსოფლმხედველობისთვის, რომლის მიხედვითაც ყოველი კაცი ადამის მთელ მოღმას უკავშირდება. შესაბამისად, “ჩემად” გულისხმობს “ჩემსაც” და “ჩენსაც” – როსტევანი ამბობს, რომ ეშმამ პირადად მასაც დაუგო მახე (საუკეთესო მეორები დაუხოცა) და მთელი კაცობრიობის მტერიცაა დაცემისა და ანგელოზის პატივის დაკარგვის შეძლება.

სიკეთის ქმა, ადამიანის ბედნიერება ეშმას დამარცხებას, მის შებოჭვა-შებორკვას უკავშირდება. რუსთველი ამ მიზნით იყენებს მეტაფორას “ასაპყარე”. თინათინი ყოველგვარ მწუხარებას გადაიყრის გულიდან, თუ ავთანდილი გაიგებს უცხო მოყმის საიდუმლოს, ანუ დასძლებს, დაუძლეურებს და დაახეიბრებს (საპყრად გადააქცევს) – მოქმედების უნარს დააკარგვინებს ეშმაკს. მეუე-ქალი სატრიტოს სწორედ ამ სიტყვებით უშვებს დავალების შესასრულებლად:

“რომე დამხსნა შეჭირვება, ეშმა ბილწი ასაპყარე.”

ეშმასთან ბრძოლით დაღლამ შესაძლოა, ადამიანს სიკვდილის სურვილი აღუძრას.

ქრისტიანისთვის ანბანური ჭეშმარიტებაა, რომ თვითმკვლელობა, როგორც უსასოების გამოვლინება, იუდა ისკარიოტელის ცოდვის გამეორება, სატანის ნების აღსრულებაა. ეს თვალსაზრისი პოემაში რამდენჯერმე გვხვდება.

ტარიელს კარგად მოეხსენება, რომ თვითმკვლელობით თავს წააგებს. იგი ნესტანის დაკარგვის ამბის შეტყობისას ასე გადმოსცემს თავის მდგომარეობას:

“მესმა საქმე საშინელი, თუცა თავი ვერ წავაგე.”

პერსონაჟები ცდილობენ, ანუგეშონ იმედგადაწურული და სიკვდილის მომლოდინე ტარიელი.

ავთანდილი უხსნის მას, რომ თვითმკვლელობა სატანის ტყვეობაში აღმოჩნას ნიშნავს:

“ყამან უთხრა: “რაშიგან ხარ, შენ საქმესა რად იქმ ავსა?”

რად სატანას წაუღიარ, რად მოიკლავ ნებით თავსა?”

იგი არაბეთიდან წასვლის წინ შერმადინსაც არიგებს, სატანისგან დაწესებულ საქმეს ნუ ჩაიდეს:

“მოვკვდე, თავსა ნუ მოიკლავ, სატანისგან ნუ იქ ქმნილსა.”

ავთანდილმა კარგად იცის, რომ თვითმკვლელობით სულს წაიწყმედს, თუმცა ადამის შვილია და ზოგჯერ დაღლილსა და შეჭირვებულს ავი ფიქრები იპყრობს.

ასეთ შემთხვევებში რაინდი საკუთარ თავსაც შემოუძახებს ხოლმე, დარდს გაუძლოს და თვითმკვლელობით ეშმას მმა არ გახდეს:

“რას გარგებს მოკლვა თავისა? ეშმა მმად თურე გმბობია!”

ჩვენი აზრით, ავთანდილის ამ სიტყვებით გამოიხატება რუსთველის დამოკიდებულება სიკვდილ-სიცოცხლესთან და მოცემულია სწავლება, რომ კაცმა უნდა გადაირჩინოს თავი, დაძლიოს ტკიფილითა თუ შეჭირვებით გამოწვეული თვითმკვლელობის სურვილი.

ირემი

შეუჩერებელი, დაუოკებელი სწრაფვის პარადიგმაა დავით წინასწარმეტყველის მიერ შექმნილი წყლისკენ მიმქროლი ირმის ექსპრესიული სახე. ფსალმუნთმგალობელი უფლისაკენ სულის თავდავიწყებით სწრაფვას ირმის წყაროსაკენ გაჭრას ადარებს:

“ვითარცა სახედ სურინ ირემსა წყაროთა მიმართ წყალთასა, ეგრეცა სურინ სულსა ჩემსა შენდამი, ღმერთო” (ფს. 41, 1).

მეფე-პოეტი ამ შედარებით გამოხატავს, რომ, როგორც ირემი მიისწრაფვის დარწყულების, გადარჩნისა და სიცოცხლის შენარჩუნებისაკენ (რადგან დაჭრილ ირემს სჯერა, რომ წყარომდე თუ მიაღწევს და წყალში ჩადგება, სისხლი შეუჩერდება და გადარჩნის მედი გაუჩნდება), ისევე მიიღოვის ღმრთის მოყვარე ადამიანის სული უფლისკენ. დავით მეფეს ღმერთი სიცოცხლეზე მეტად უყვარს და სულის გადარჩნასაც შესაძლებლად მხოლოდ მისი წყალობით მიიჩნევს.

რუსთველს პოემაში ჩაურთავს ამ სახის ალუზია: ავთანდილი მეგობრის სამსახურს, მისთვის სარგებლის მოტანას თავისი სიცოცხლის საფუძვლად – “ირმის წყლად” მიიჩნევს. იგი, ტარიელის დასახმარებლად დაბრუნებული ასმათ ეუბნება:

“გამოჭრილვარ სახლით ჩემით, ვით ირემი ძებნად წყლისად,

მას ვეძებ და მას ვიგონებ, ვიარები ველთა ვლისად.”

თუ გავითვალისწინებთ, რომ არაბი რაინდი ყველას სიყვარულსა და ყოველგვარ მოვალეობაზე წინ გაჭირვებაში ჩაგარდნილი მეგობრის დახმარებას აყენებს, იგი მართლაც ემსგავსება წყაროსაკენ გაჭრილ ირემს.

დავით წინასწარმეტყველისული სახის ალუზია მრავალგზის გვხვდება ქართულ ლიტერატურაში. გალაკტიონ ტაბიძისთვის ამქვეყნად ყველაზე ძვირფასი თავისუფლებაა. ლექსში “დროშები ჩქარა” იგი ამბობს:

“თავისუფლება სულს ისე მოსწყურდა,

ვით დაჭრილ ირმების გუნდს – წყარო ანკარა.”

ასე რომ, ირმისთვის უძვირფასები განით სიცოცხლეა, დავით მეფესალმუნისათვის – უფლის სიყვარული, ავთანდილისთვის – მეგობრობა, გალაკტიონისთვის – თავისუფლება.

“შეცოდება შვიდგზის თქმულა შესანდობლად...”

ავთანდილი ტარიელის ამბის მისთვის მოყოლას იმ ქალს სთხოვს, გამოქვაბულიდან რომ გამოეგება ვეჯზისტყოსან ჭაბუკს. უარით გამწარებული ჯერ მოკვლით ემუქრება მას, შემდეგ კი ებოდიშება და დახმარებას სთხოვს. ასმათი, უცხო ჭაბუკზე გაბრაზებული, არ აპირებს ხმის ამოღებასა და მისთვის ხელის გამართვას. ავთანდილი აღიარებს თავის შეცდომას, ქალს ყელზე დანა რომ მიაბჯინა და მიტევებას სთხოვს, თანაც შეახსენებს, რომ

ადამიანი სულგრძელი უნდა იყოს, “ამად, რომე შეცოდება შვიდგზის თქმულა შესანდობლად.”

რუსთველის პერსონაჟის სიტყვების საფუძველი ძველი აღთქმიდან მომდინარე სწავლებაა, რომლის შესახებაც პეტრე ეკითხებოდა იქსოს: “უფალო, რაოდენ-გზის შემცოდოს ძმამან ჩემმან და მიუტევო მას? ვიდრე შვიდ-გზისამდეა?” (მათე 18, 21).

უფალმა კი მიუგო:

“არა გეტყვი შენ, ვიდრე შვიდ-გზისამდე, არამედ ვიდრე სამეოცდაათ შვიდ-გზის” (მათე 18, 22).

“მზე და მთვარე განსცხრებოდეს”

ტარიელის მონათხრობის მიხედვით, ნესტანის დაბადებამ უდიდესი სიხარული გამოიწვია, მარტო ინდოელები კი არა, მზე, მთვარე, ცა, ყოველი არსი, მთელი სამყარო გამოხატავდა აღტაცებას:

“წიგნი წიგნსა ეცემოდა, დედოფალი ოდეს შობდა,
მოციქული – მოციქულსა, ინდოეთი სრულად სცნობდა;
მზე და მთვარე განსცხრებოდეს, სიხარულით ცა ნათობდა;
ყოვლი არსად შემოსრული მხიარული თამაშობდა.”

ჩვენი აზრით, პოემის ეს ეპიზოდი აღუზია “დავითნისა”, კერძოდ, უფლის ქება აღუზიურად გარდაქმნილია უფლისწულის დაბადებით აღძრულ სიხარულად:

“აქებდით მას მზე და მთვარე, აქებდით მას ცანი ცათანი” (ფს. 148, 3-4) და “ყოველი სული აქებდით უფალსა” (ფს. 150, 6).

როგორც უფლის ქებას ყველაფერი გარკვეული მოქმედებით გამოხატავს: მდინარე – ჩუხჩუხით, ფოთოლი – შრიალით, ვარსკვლავი – ციმციმით... ასევე ნესტანის დაბადება აღინიშნებოდა მზისა და მთვარის სიცხოვლით, ცის ნათებითა და უფლის მიერ შექმნილ არსებათა, ანუ ამ სამყაროში “არსად შემოსრულთა”, “თამაშით”.

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. ენციკლოპედია 1990: ბიბლიური ენციკლოპედია, შედგენილი და გამოცემული არქიმანდრიტ ნიკიფორეს მიერ 1891 წელს, II გამოც., რუსულ ენაზე, მოსკოვი 1990;
2. ვახტანგ VI 1975: შოთა რუსთველი, “ვეფხისტყაოსანი”, 1712, ფოტორეპროდუქციული გამოცემა, თბ. 1975.
3. კინაძე 2012: ზურაბ კიკნაძე, ხუთწიგნულის თარგმანება, თბ. 2012;
4. ლექსიკონი 1998: ბიბლიური ღვთისმეტყველების ლექსიკონი. კიევი – მოსკოვი: გამომცემლობა „კაიროსი”, 1998 (რუსულ ენაზე);
5. ლექსიკონი 2009: ბიბლიის ლექსიკონი, ტომი I, თბ. 2009
6. შჩედროვიცი 2001: შჩედროვიცი დ. ვ., ძველი აღთქმის შესავალი, მოსკოვი 2001, რუსულ ენაზე;

ვტორი: ლალი დათაშვილი